

1. RAMBAN VS. RAMBAM ON KORBANOT

וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עָלָה אִשָּׁה רִיח־נִיחֹחַ לַה'.

והנה בכתוב הזה טעם הקרבנות שהם אִשָּׁה רִיח־נִיחֹחַ לַה'.

ואמר הרב במורה הנבוכים (ג' מו') כי טעם הקרבנות, בעבור שהמצרים והכשדים, אשר היו ישראל גרים ותושבים בארצם מעולם, היו עובדים לבקר ולצאן, כי המצרים עובדים לטלה והכשדים עובדים לשדים אשר יראו להם בדמות שעירים, ואנשי הודו עד היום לא ישחטו בקר לעולם. בעבור כן צוה לשחוט אלה השלשה מינין לשם הנכבד כדי שידוע כי הדבר שהיו חושבים כי הם בתכלית העבירה הוא אשר יקריבו לבורא, ובו יתכפרו העונות. כי כן יתרפאו האמונות הרעות שהם מדוי הנפש, כי כל מדוה וכל חולי לא יתרפא כי אם בהפכו. אלה דבריו ובהם האריך :

והנה הם דברי הבאי [...] והכתוב אמר כי הם לחם אשה לריח ניחוח: [...]

והנה נח בצאתו מן התיבה עם שלשת בניו אין בעולם כשדי או מצרי הקריב קרבן וייטב בעיני ה' ואמר בו (בראשית ח' כ"א) וירח ה' את ריח הניחוח. וממנו אמר אל לבו לא אוסיף עוד לקלל את האדמה בעבור האדם (שם).

והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן, וישע ה' אל הבל ואל מנחתו (שם ד' ד'), ולא היה עדיין בעולם שמץ ע"ז כלל. ובלעם אמר את שבעת המזבחות ערכתי ואעל פר ואיל במזבח (במדבר כ"ג ד'), ואין דעתו עתה לשלול ממנו אמונות רעות, ולא נצטוו בכך, אבל עשה כן לקרבה אל האלהים כדי שיחול עליו הדבור. ולשון הקרבנות את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי (שם כ"ב ב'), וחלילה שלא יהא בהם שום תועלת ורצון רק שוללות ע"ז מדעת השוטים :

ויותר ראוי לשמוע הטעם שאומרים בהם, כי בעבור שמעשי בני אדם נגמרים במחשבה ובדבור ובמעשה, צוה השם כי כאשר יחטא יביא קרבן, יסמוך ידיו עליו כנגד המעשה, ויתודה בפיו כנגד הדבור, וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאוה, והכרעים כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו, ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו בנפשו, כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלהיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכפר הקרבן הזה שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו, והמנות להחיות בהן מורי התורה שיתפללו עליו. וקרבן התמיד, בעבור שלא ינצלו הרבים מחטוא תמיד. ואלה דברים מתקבלים מושכים את הלב כדברי אגדה :

ועל דרך האמת יש בקרבנות סוד נעלם, תכנס בו ממה שאמרו רבותינו בספרי (פנחס קמ"ג) ובסוף מנחות (ק"א א'), אמר שמעון בן עזאי בא וראה מה כתיב בפי' הקרבנות שלא נאמר בהם לא אל ולא אלהיך ולא אלהים ולא שדי ולא צבאות אלא יו"ד ה"א שם המיוחד, שלא ליתן פתחון פה לבעל הדין לחלוק. ושם תאמר לאכילה הוא צריך, תלמוד לומר אם ארעב לא אומר לך כי לי תבל ומלואה (תהלים נ' יב'), לא אמרתי לכם זבחו אלא כדי שיאמר ויעשה רצוני :

2. MESHECH CHOCHMA – RAMBAM AND RAMBAN ARE BOTH RIGHT!

הקדמונים נחלקו בטעם הקרבנות : המורה אמר כי הוא להרחיק לב האדם מעבודה זרה. והרמב"ן וסייעתו אמרו כי הוא לקרב כל הכוחות העולמות. [...] ואולי יש להכריע, כי קרבנות בָּמָה הם רק להרחיק עבודה זרה מלבבות עם ישראל, לכן צוה כי יקטירו לשם שמים. לא כן קרבנות בית המקדש - המה ודאי לקרב העולמות ולחבר דודים [...]. ומקור לזה הא דתנן ריש פרק פרת חטאת (זבחים ק"ג, א') : אין ריח ניחוח

בבמה קטנה. הרי דקדשי במה אינם לריח ניחות. ובזה יובן הא דאמר רב נתן (נדרים כב, א): הנודר כאילו בנה במה (והמקיימו כאילו הקריב עליו קרבן). היינו שבמה היא לגדור עצמו מעבודה זרה. אבל בזמן שבית המקדש קיים הוא עושה רשע במה שגודר עצמו מעבודה זרה בהא דבונה במה, הלא ה' בהיכל קדשו ויכול להקריב במקדש. כן הנודר, הוא רוצה לגדור עצמו בנדר, אבל הוא מוסיף פשע, שכבר גדרתו התורה באזהרותיה המאירות עיניים. ודו"ק.

3. RAMBAM – IN HIS OWN WORDS

.....א"א לצאת מן ההפך אל ההפך פתאום, ולזה א"א לפי טבע האדם שיניח כל מה שהרגיל בו פתאום. וכאשר שלח השם מרע"ה לתתנו ממלכת כהנים וגוי קדוש בידיעתו ית' [...] ולהנתן לעבודתו [...] והיה המנהג המפורסם בעולם כלו שהיו אז רגילין בו והעבודה הכוללת אשר גדלו עליה, להקריב מיני ב"ח בהיכלות ההם אשר היו מעמידים בהם הצלמים ולהשתחות להם ולקטר לפניהם, והעובדים הפרושים היו אז האנשים הנתונים לעבודת ההיכלות ההם העשויים לשמש ולירח ולכוכבים כמו שבארנו, לא גזרה חכמתו ותחבולתו המבוארת בכל בריאותיו שיצונו להניח מיני העבודות ההם כולם ולבטלם, כי אז היה מה שלא יעלה בלב לקבלו, כפי טבע האדם שהוא נוטה תמיד למורגל, והיה דומה אז כאלו יבא נביא בזמננו זה שיקרא לעבודת השם ויאמר השם צוה אתכם שלא תתפללו אליו ולא תצומו ולא תבקשו תשועתו בעת צרה, אבל תהיה עבודתכם מחשבה מבילתי מעשה, ומפני זה השאיר השם מיני העבודות ההם והעתיקם מהיותם לנבראים ולעניינים דמיוניים שאין אמתות להם לשמו ית', וצונו לעשותן לו ית', וצונו לבנות היכל לו, ועשו לי מקדש, ושיהיה המזבח לשמו, מזבח האדמה תעשה לי, ושיהיה הקרבן לו, אדם כי יקריב מכם קרבן לה', ושישתחו לו ושיקטירו לפניו.

4. RAV KOOK – WILL WE BRING KORBANOT WHEN THE MIKDASH IS REBUILT?

(a) In support of the Rambam's position, and why korbanot MUST be brought:

הקרבנות היו אז צריכים כדי לעקור עבודה זרה, ועבודה זרה הולכת ונעקרת, ואף כשתיעקר כולה, יסוד קיום עקירתה יישאר, העבודה שהיא עקרתה, על פי עצה עליונה של הופעה אלוקית עליונה, היא תקום. (ערפלי טוהר עמוד כב)

(b) A utopian vision – korbanot are off the agenda:

ותכונת המוסר תתרומם כ"כ עד כדי הערת הצד החיובי של משפט בעלי החיים ביחסו של האדם אליהם, על העת ההיא שהיא ראש פסגת הגעת הקולטורה הטהורה, [על זה] אמרו חז"ל דברם הגדול ומפליא 'כל הקרבנות בטלין לעתיד לבוא' (תנחומא אמור יט). והכתוב אומר על קץ החזון "וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים" (מלאכי ג) והבליט מנחה מן הצמחים, במקום הקרבנות. (אוצרות ראיה ב-ג 756).

(c) Why we yearn for korbanot – a psychological insight:

וכל געגועינו לקרבנות בבנין המקדש הוא ממש לשכלל את האומה והעולם בכח אמיצים מאד, וזה אי אפשר כי אם ע"י תיקון העולם בבנין בית המקדש ובבנין האומה בארצה. (אוצרות ראיה ד 46).

(d) Korbanot in the future Mikdash – a two stage process:

ובעניין הקרבנות, ג"כ יותר נכון להאמין שהכל ישוב על מכונו, ונקיים בע"ה כשתבא הישועה, ונבואה ורוח הקדש ישובו לישראל [...] ולא נתפעל ביותר מהרעיונות של התרבות האירופית, כי דבר ה' אשר עמנו, הוא עתיד לרומם את יסודי התרבות כולם למדרגה יותר עליונה ממה שיוכל כל שיקול דעת אנושי לעשות. ואין ראוי לנו לחשוב שבקרבנות מונח הוא רק הרעיון הגס של העבודה המגושמה, אלא שיש בהם טבעיות קדושה פנימית, שאי אפשר שתתגלה [...] כי אם בהגלות אור ה' על עמו, ותחיה מקודשת תשוב לישראל - ואותה יכירו גם כן כל העמים כולם. אבל מסכים אני עם כבוד תורתו, שאי אפשר לנו לגשת למעשה הקרבנות בלא הופעה של רוח הקדש גלויה בישראל. (אגרות ראיה ד, עמוד כד).